

Tıp Fakültesi ve Hemşirelik Öğrencilerinin İntihar Olasılığı ve Problem Çözme Düzeylerinin Sosyodemografik Değişkenler Açısından Karşılaştırılması

Comparison of Suicide Probability and Problem Solving Levels of Faculty of Medicine and Nursing Students According to Socio-demographic Variables

Nermin GÜRHAN¹, Meltem MERİÇ², Burhanettin KAYA³, Nazan Deniz TURAN⁴, Esra KABATAŞ⁵

ÖZET

Bu çalışma tıp fakültesi ve hemşirelik öğrencilerinde intihar olasılığı ve problem çözme becerilerinin sosyodemografik değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışma örneklemini 178 tıp fakültesi ve 81 hemşirelik bölümü öğrencisi olmak üzere 259 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada İntihar Olasılığı Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır. Katılımcıların %68,7'sini tıp fakültesi öğrencileri, %31,3'lük kısmını ise hemşirelik bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin %2,3'ünün özkiyim girişiminde bulunduğu, %13,1'inin ise özkiyim düşüncesi olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin yaş, cinsiyet ve diğer sosyodemografik özellikleri ile intihar olasılıkları ve problem çözme davranışları arasında herhangi bir ilişki tespit edilmemiştir. Öğrencilerinin Problem çözme Envanteri ile İntihar Olasılığı Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında ise pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Bu nedenle, problem çözme becerisi yetersiz ya da desteklenmeye ihtiyacı olan öğrencilerin aynı zamanda intihar olasılığının da göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İntihar Olasılığı, Problem Çözme, Üniversite Öğrencisi

ABSTRACT

This study was conducted to investigate the relationship between sociodemographic variables of medical faculty and nursing students and their suicide probability and problem solving skills. The study population were consisted of 259 university students, including 178 medical faculty and 81 nursing students. Suicide Probability Scale and Problem Solving Inventory were used in the study. 68.7% of the participants were medical faculty students and 31.3% were nursing students. We found that 2.3% of the students were in suicide attempts and 13.1% were suicidal thoughts. There is no relationship found between age, gender and other sociodemographic characteristics of students and their suicide probability and problem solving behavior. A moderate positive relationship was found between the students' Problem Solving Inventory and Suicide Probability Scale. For this reason, students who are inadequate or who need to be supported in problem-solving skills should also be considered of the possibility of suicide

Key words: Suicide Probability, Problem Solving, University Student

¹Doç. Dr. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

²Yrd.Doç.Dr. Yakın Doğu Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

³Doç.Dr. Serbest Hekim

⁴Uzm.Hem. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

⁵Uzm.Hem.

GİRİŞ VE AMAÇ

Dünya Sağlık Örgütü'nün "kişinin bilinçli olarak kendini öldürmesi eylemi" olarak tanımladığı intihar (özkıyım) sonucu; her yıl dünya çapında 800.000 kişi hayatını kaybetmektedir. DSÖ raporlarına göre 2015 yılındaki 15-29 yaş arasındaki ölümlerin ikinci en önemli ölüm nedenini intihar olarak belirtilmiştir.¹ Günümüzde ciddi bir halk sağlığı sorunu olan intihar, uygun stratejilerle önleneme oranı yüksek olan bir durumdur. 2016 yılında yayınlanan Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre Türkiye'de 2015 yılında intihar edenlerin %34,3'ünü 15-29 yaş grubu oluştururken, intihar eden erkeklerin %33,3'ünün, kadınların ise %46'sının 30 yaşından küçük olduğu tespit edilmiştir.²

Üniversite dönemi, gençlerin gelişimsel olarak kimlik ve bağımsızlık kazanma çabalarının sürdüğü, üniversite yaşamının beraberinde getirdiği sorunlarla mücadele edilmeye çalışılan ve ilişkilerin çok hızlı değişim gösterdiği erişkinliğe geçiş dönemidir. Üniversite yaşamında öğrenciler; aileden ayrılma, yeni çevre ve arkadaş edinme, yalnız kalma korkusu, ekonomik güçlükler, yurt hayatına, derslere alışma ile akademik başarı kaygısı gibi birçok uyarana karşılaşır. Gençler bu kaygılarla baş etmeye çalışırken stres ve zorlanmalar yaşayabilirler.^{3,4} Tüm bunların yanında tıp fakültesi ve hemşirelik öğrencileri okudukları bölümler nedeniyle akranlarına kıyasla daha fazla stresli duruma karşı karşıya kalabilmektedir. Bu öğrencilerin akademik kaygıların yanında okul yaşamlarının büyük bir kısmını kapsayan uygulama alanlarından kaynaklı yaşayabilecekleri stres öğrencilere yük olabilir. Sistemik şekilde değişen klinik ortamlar ve bu ortamlara alışma süreci, bilgi ya da beceri eksikliğinin yarattığı kaygı, hata yapma korkusu, farklı ve durumu ağır hastalara bakım verme, hastalarının ölmesine tanıklık etme gibi akranlarından daha çok başatma becerisine sahip olmayı gerektirecek

durumlarla karşı karşıya kalmaktadırlar.^{5,6} Tüm bu faktörler göz önünde bulundurulduğunda tıp fakültesi ve hemşirelik öğrencilerinin; sağlık hizmetleri anlaşılabilmesi için gerekli bilimsel eğitimin alanında çalışan diğer sağlık çalışanları gibi kronik bir stresle karşı karşıya kalma olasılıkları ile intihar olasılığının akranlarına oranla daha yüksek olacağı düşünülebilir. Bu nedenle koruyucu ruh sağlığı kapsamında öğrencilerin intihar olasılıklarının ele alınması ve buna paralel olarak problem çözme becerilerinin saptanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Lise ve üniversite öğrencilerinde intihar olasılığı ve problem çözme becerilerini saptamaya yönelik çalışmalar olmasına rağmen sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerle yapılan yeterince çalışma bulunmaması, bu alanda öğrenim gören öğrencilerin durum tespitini yapmak açısından önemlidir.^{7,8}

Özel ve arkadaşlarının üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada öğrencilerin intihar olasılığının %62,2 oranında hafif düzeyde olduğu ve kız öğrencilerin intihar olasılığı puanlarının erkeklere oranla yüksek olduğu tespit edilmiştir.⁷ Literatürde yaş, cinsiyet, aile yapısı ve kültürel özelliklerle birlikte depresyon, umutsuzluk, öfke, stresli yaşam olaylarının varlığı gibi nedenlerin yanında zorluklar karşısında mücadele etmede başarısızlık ve sahip olunan problem çözme becerisinde yetersizlik gibi nedenlerle de intihar oranlarının artabileceği belirtilmektedir.^{8,9} Bu nedenle sorunlu olan bireyler ile birlikte olmak zorunda kalan sağlık profesyoneli adayları olan tıp fakültesi ve hemşirelik öğrencilerinde intihar olasılığı ve problem çözme becerilerinin sosyodemografik değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi ve böylece risk oluşturan etkenlerin fark edilerek müdahale alanları yaratılabilmesi amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tipi, Evren ve Örneklem

Tanımlayıcı nitelikte olan çalışmamızın evrenini 2013-2014 öğretim yılı bahar döneminde Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi 5. ve 6'ncı sınıf intörnlik grubu ile Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 3. ve 4'üncü sınıf intörnlik grubu öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, her iki gruptaki öğrencilerin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Çalışmaya katılmayı eden ve anketleri tam olarak dolduran 259 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışma verilerini toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, İntihar Olasılığı Ölçeği ve Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulmuş ve öğrencilerin sosyo demografik özellikleri, gelir düzeyi, aile yapısı, alışkanlıklarına ilişkin sorulardan oluşmaktadır.^{6,7,9}

İntihar Olasılığı Ölçeği (İÖÖ): İntihar girişimi riski taşıyan ergen ve yetişkinlerde Cull ve Gill (1990) tarafından intihar olasılığının ölçülmesi amacıyla geliştirilen 1-4 arası Likert tipi puanlanan, 36 maddelik bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği ilk kez 1993 yılında Eskin tarafından yapılmış olup; 2009 yılında Atlı ve arkadaşları tarafından tekrar geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. Ölçekten elde edilebilecek en yüksek skor 144, en düşük skor 36'dır. Ölçekten alınan puanların yüksek olması intihar olasılığının yüksek olduğunu gösterir.¹⁰ Ölçek eski olmasına rağmen, birçok ölçek intiharı tek boyut olarak değerlendirirken İÖÖ, intiharı hem bilişsel hem de duygusal olarak

değerlendirebilmektedir. Ölçek için iç tutarlık katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur. Bizim çalışmamızda ise, Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,80 olarak bulunmuştur.

Problem Çözme Envanteri (PÇE): Heppner ve Peterson tarafından (1982) geliştirilmiş Likert tipi bir kendini bildirim ölçeğidir. Ölçekten alınabilecek puanlar 32 ile 192 arasında değişmektedir. Kesme noktası 80 olarak alınır ve 32-80 arası "yüksek problem çözme becerisi", 81-192 arası "düşük problem çözme becerisi" olarak adlandırılır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından yapılmıştır. Ölçek, kişilerin sosyal ve günlük yaşamlarında karşılaştıkları genel ve kişisel problemlere yaklaşımlarının yanında; bunlara yönelik çözüm davranışlarını ölçebilmesi açısından önemlidir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,88 olarak bulunmuş olup; bizim çalışmamızda Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,81 olarak bulunmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler SPSS 15 paket programı ile bilgisayara girilmiştir. Verilerin analizinde Pearson Ki-Kare testi, One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test, Spearman's rho Korelasyon analizleri kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Gazi Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı ve Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi ile Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden gerekli kurumsal izinler alınmıştır. Kişisel Bilgi Formunda araştırmanın amacı, araştırmadan elde edilecek bilgilerin gizli tutulacağı ve araştırmanın gönüllülük esasına dayandığı belirtilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Katılımcıların %68,7 si evde arkadaşları ile birlikte yaşayan, çekirdek aile yapısına sahip, annelerinin eğitim düzeyi %35,4 üniversite, babalarının eğitim düzeyi %65,7 üniversite olan ve %99,4'ü bekârlardan oluşan tıp fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin Özelliklerinin Dağılımı

Özellikler	Hemşirelik Öğrencisi		Tıp Fakültesi Öğrencisi	
	n	%	n	%
Yaş	22,07±1,4		23,1±1,5	
Cinsiyet				
Kadın	69	85,2	110	61,8
Erkek	12	14,8	68	38,2
Medeni Durum				
Evli	2	2,5	1	0,6
Bekar	79	97,5	177	99,4
Aile yapısı				
Çekirdek	73	90,2	152	85,4
Geniş	7	8,6	19	10,7
Parçalanmış	1	1,2	7	3,9
Yaşadığı yer				
Aile	21	25,9	62	34,8
Yurt	28	34,6	14	7,9
Evde tek	4	4,9	28	15,7
Evde ark.	28	34,6	74	41,6
Anne eğitimi				
Okuryazar	8	9,9	3	1,7
değil				
İlkokul	51	62,9	47	26,4
Ortaokul	11	11,1	14	7,9
Lise	9	13,6	51	28,6
Anne çalışma				
Çalışıyor	9	11,1	40	22,5
Çalışmıyor	72	88,9	138	77,5
Baba eğitimi				
Okuryazar	1	1,2	1	0,6
değil				
İlkokul	26	32,1	14	7,8
Ortaokul	13	16	9	5,1
Lise	27	33,4	37	20,8
Üni.	14	17,3	117	65,7
Baba çalışma				
Çalışıyor	65	80,3	136	76,4
Çalışmıyor	16	19,7	42	23,6

Katılımcıların %31,3 lük kısmını ise (%85,2 kadın, %14,2 erkek) akademik ortalamaları orta düzeyde (%54,4), evde arkadaşları ile birlikte yaşayan, çekirdek aile yapısına sahip, eğitim düzeyi olarak çoğunlukla ilköğretim mezunu anne (%62,9) ve lise mezunu babalara (%33,4) sahip olan

%97,5'i bekâr hemşirelik bölümü öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmada alkol, sigara, uyarıcı madde kullanım alışkanlığı tür, miktar, süre üzerinden değerlendirilmiştir. Alışkanlığı olduğunu ifade eden öğrenci sayısı 67 (%25,4) kişi olup; bu öğrencilerin 53 (%79,1)'ünün sigara 14 (20,9)'ünün ise alkol alışkanlığı olduğu saptanmıştır. Değerlendirme sonuçlarında 9 (50,6) öğrencinin beş yıldan uzun süre ve 7 (%50) öğrencinin ara sıra alkol kullandığı; 15 (%28,4) öğrencinin beş yılın üzerinde ve 22 (%41,5) öğrencinin de günde bir paket olmak üzere sigara kullandığı tespit edilirken uyarıcı madde kullanımına rastlanılmamıştır.

Tablo 2. Madde Kullanım Alışkanlığı (n=259)

Madde Kullanımı Alışkanlık	n	%
Var	67	25,9
Yok	192	74,1
Kullanılan Madde		
Sigara	53	79,1
Alkol	14	20,9
Alkol Kul. Miktarı		
Haftada bir	3	21,4
Ayda bir	7	50
Arasına	4	28,6
Alkol kullanım süresi		
Birkaç yıldır	2	28
4-5 yıldır	3	21,4
5 yıl ve üstü	9	50,6
Sigara Kul. Miktarı		
Günde bir paket	22	41,5
İki-üç günde bir paket	13	24,5
Haftada Bir paket	4	7,5
Paket taşımadan	3	5,6
Günde bir iki tane	11	20,9
Sigara Kul.Süresi		
Birkaç yıl	20	37,7
4-5 yıl	18	33,9
5 yıl ve üstü	15	28,4

Öğrencilerin 6 (%2,3) 'sının özkıyım girişiminde bulunduğu, 34 (%13,1)'ünün ise özkıyım düşüncesi olduğu belirlenmiştir. 31 (%12,3) öğrencinin çevresinde bir özkıyım girişiminde bulunan bir tanıdığının bulunduğu ve 70 (%27) öğrencinin bir travmatik yaşantıya maruz kaldığı tespit edilmiştir.

Hemşirelik öğrencilerinde özkıyım girişimi nedeni olarak ilk sırada sosyo-ekonomik faktörler (%70,6) yer almakta iken; tıp fakültesi öğrencilerin de ailevi sorunlar (%50,1) yer almaktadır. Ayrıca özkıyım girişimi yöntemi olarak hemşirelik öğrencilerinde kendini asma (%67), tıp fakültesi öğrencilerinde ise ilaç intoksikasyonu (%77,8) ilk sırada yer almaktadır. Her iki grupta da %72,9 oranında travmatik yaşantı sonrası özkıyım girişimi saptanmamıştır. Ayrıca yapılan analizde intihar olasılığı ölçeği ile sosyodemografik veriler arasında herhangi bir ilişki tespit edilememiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerinin Problem Çözme Envanteri ortalamaları hemşirelik bölümü öğrencilerinde $89,97 \pm 22,33$, Tıp fakültesi öğrencilerinde $87,66 \pm 18,36$ olarak tespit edilmiştir. İntihar Olasılığı Ölçeği puan ortaları ise hemşirelik bölümü öğrencilerinde $83,12 \pm 7,53$, Tıp fakültesi öğrencilerinde $83,15 \pm 7,64$ olarak bulunmuştur.

Problem çözme Envanteri ile İntihar Olasılığı Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında hemşirelik ve tıp fakültesi öğrencilerinin ayrı ayrı olarak da; toplam öğrenci sayısı olarak ele alındığında da pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur.

Bu çalışmada tıp fakültesi ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin İntihar Olasılığı ve Problem Çözme Düzeylerinin Karşılaştırılması ve etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmamızda öğrencilerin intihar düşünce ve davranışlarının düşük olduğu görülmüştür. %2,3 gibi çok az bir kısmının özkıyım girişiminin ve %13,1'inin intihar düşüncesinin olduğu gösterilmiştir.

Türkiye'de 2009 yılında üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada intihar girişimi %5,5 bulunmuşken, 2016 yılında yapılan başka bir çalışmada ise %3,4 olarak tespit edilmiştir.¹¹ Özkıyım düşüncesi olarak değerlendirildiğinde de Portekiz'de yapılan benzer bir çalışmada özkıyım düşüncesi %12,6 iken Türkiye de yapılan bir çalışmada ise intihar düşüncesinin %10 oranında olduğu

tespit edilmiştir.^{12,13} Bu bulgular ile bizim çalışmamızın bulguları benzerlik göstermektedir.

İntihar düşüncesinin varlığı, intihar girişiminin varlığı kadar önemlidir, çünkü bu düşüncenin tespiti; değiştirilmesine yönelik müdahale şansını ve intihar girişiminin önlenmesine olanak sağlar.

Çalışmamızda yapılan analizlerde öğrencilerin yaş, cinsiyet ve diğer sosyodemografik özellikleri ile intihar olasılıkları ve problem çözme davranışları arasında herhangi bir ilişki tespit edilememiştir. Literatürde özellikle kadınların erkeklere göre daha çok intihar düşüncesine sahip olduklarını bildiren çalışmalar olmakla birlikte bizim çalışmamızdaki gibi cinsiyet ve intihar düşüncesinin ilişkilendirilemediği çalışmalar da mevcuttur.^{7,14,15,16}

Çalışmamızda öğrencilerin anne baba eğitim düzeyi ve çalışıp çalışmama durumları ve intihar olasılıkları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Ancak Hemşirelik öğrencilerinin %70,6'sı sosyoekonomik faktörlerin özkıyımına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan bazı çalışmalarda sosyoekonomik düzeyi düşük aileye sahip ergenlerin umutsuzluk oranlarının yüksek olduğu gösterilmiştir.¹⁷ Ailenin gelir düzeyindeki düşüklük, yoksulluk ve bunlarla paralel olarak umutsuzluk gibi değişkenler psikososyal stresör olarak intihar riskini arttırabilmektedir. Ayrıca anne baba eğitim düzeyi yüksek olan ailelerde çocukların olumlu başetme yöntemleri öğrenmeye katkısı olduğunu bildiren çalışmalar da mevcuttur.^{18,19}

Çalışmamızda öğrencilerin %25,4'ünün alkol ve sigara alışkanlığı olduğu belirlenmiş olup alışkanlık varlığı ile intihar olasılığı ve problem çözme davranışları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca, çalışmamıza katılan öğrenciler arasında uyarıcı madde kullanımına rastlanılamamıştır. Literatürde alkol ve madde kullanımının özkıyım riskini arttırdığına yönelik çalışmalar mevcuttur. Bu nedenle çalışmamıza katılan sağlık çalışanı

olmaya aday öğrencilerde, stresli sayılabilecek eğitim dönemleri süresince madde kullanım alışkanlıklarının düşük olması intihar olasılığının düşük olması ile doğru orantılı olduğu söylenebilir. Aynı zamanda Yıldırım ve ark.'nın çalışmasında sigara ve alkol kullanmayan öğrencilerin problem çözme becerisi algılarının diğerlerine göre daha iyi olduğu saptanmıştır.²⁰ Alkol ya da sigara kullanımı, gençler arasında etkisiz olmakla birlikte bir baş etme yöntemi olarak kullanılabilir. Bu nedenle alkol, sigara kullanımı olan öğrenciler için etkili başetme yöntemlerini öğreten eğitim çalışmalarının yapılması önemlidir.

Öğrencilerin %12,3 ünün çevresinde özkıyım girişiminde bulunan bir tanıdığı bulunduğ tespit edilmiş ancak bu bulgunun intihar olasılığı ve problem çözme davranışları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Literatürde bu bulguyu destekleyecek bir kaynağa rastlanmamıştır. Ancak tanıdığı birisinin intihar girişiminde bulunması, kişinin yakınlığı da göz önünde bulundurularak; bunu deneyimleyen birisi için bir çözüm arayışı olarak değerlendirileceği gibi, etkisiz bir başetme yöntemi olarak ta değerlendirilebilir.

Problem Çözme Envanteri ortalamalarına bakıldığında öğrencilerin problem çözme becerileri açısından kendilerini yeterli düzeyde algıladıkları görülmüştür. İntihar Olasılığı Ölçeği puan ortalarına bakıldığında ise, ölçek kesme noktasının 110 olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin intihar olasılığı riskinin kesme puanın altında ve yüksek olmadığı görülmektedir. Bununla paralel olarak, öğrencilerin Problem çözme Envanteri ile İntihar Olasılığı Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki de bulunmuştur.

Gençlerin karşılaştıkları kriz durumlarında; eğer etkili ve probleme odaklı başetme yöntemlerini kullanamıyorsa, ve kendilerini bu konuda yetersiz algıyorsa daha çok dürtüsel olarak davrandıkları ve intiharı bir çözüm yolu olarak görebildiklerini bildiren çalışmalar mevcuttur.^{21,22} Problem Çözme Envanteri ortalamalarına bakıldığında öğrencilerin problem çözme becerileri açısından kendilerini yeterli düzeyde algıladıkları görülmüştür. İntihar Olasılığı Ölçeği puan ortalarına bakıldığında ise, ölçek kesme noktasının 110 olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin intihar olasılığı riskinin kesme puanın altında ve yüksek olmadığı görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, Üniversite döneminin, gençlerin akademik ya da sosyal yönden kendilerini gerçekleştirebilmek için sürekli bir çaba içinde oldukları ve kaygılarının çoğunlukla artmış olduğu bir dönemdir. Bu nedenle öğrencilerin sağlıklarının düzenli olarak değerlendirilmesi ve psikososyal açıdan da desteklenmeleri önemlidir. Özellikle sağlık alanında çalışanların özkıyım girişiminde risk grubu olduğu göz önüne alınacak olur ise sağlık çalışan adaylarının bu konuda bilgilendirilmesi ve desteklenmesinin diğer üniversite

öğrencilerine göre daha fazla önem taşıdığını söylemek mümkündür. Karşılaşacakları herhangi bir kriz durumu ve bu durumla nasıl baş edebileceklerine yönelik problem çözme becerilerini geliştirici çalışmaların yapılması, eğitimlerin planlanması gereklidir. Problem çözme becerisi yetersiz ya da desteklenmeye ihtiyacı olan öğrencilerin aynı zamanda intihar olasılığının da göz önünde bulundurulması, intihar düşüncesi ya da girişimi açısından risklerin farkında olunması gerekmektedir

KAYNAKLAR

1. World Health Organization (WHO) 2015 Suicide data. http://www.who.int/mental_health/prevention/suicide/suicidepr event/en/.
2. TÜİK, 2015. İntihar İstatistikleri. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21516>.
3. Erözkan, A. (2011). Üniversite son sınıf öğrencilerinin kaygı düzeyini yordayan faktörlerin incelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*,3:776-805.
4. Kacur, M., Atak, M. (2011). Üniversite öğrencilerinin sorun alanları ve sorunlarla baş etme yolları: Erciyes Üniversitesi örneği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31(2):2 273-297.
5. Durna, Z. (2007) Üniversite öğrenimlerini sürdüren hemşirelik bölümü öğrencilerinin problem çözme becerileri ve iç-dış kontrol odağı algısı. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 4(2): 30-6.
6. Akdemir, M., Çetin, E.Ş., Muhammet, E.M., Polat, B., Çulhacı, E., Ergün, A.Y., Çetin, I. (2015). Tıp fakültesi dönem 6 öğrencilerinin kullandıkları stresle başa çıkma yöntemleri ve ilişkili faktörler. *Tıp Eğitimi Dünüası*, Eylül, Sayı 44.
7. Özel, Y., Türkleş, S., Erdoğan, S. (2015). Suicide probability university students suicide probability in university students. *Prog Health Sci*,5(2).
8. Söğüt, Ö., Sayhan, M.B., Gökdemir, M.T., Kaya, H., Orak, M., Üstündağ, M. (2011). Türkiye'nin güneydoğusunda, Şanlıurfa ve çevresinde özkiyım girişimlerinin değerlendirilmesi. *JAEM*, 8-13.
9. Ünlü, G., Aksoy, Z., Ersan, E.E. (2014). İntihar girişiminde bulunan çocuk ve ergenlerin değerlendirilmesi. *Pam Tıp Derg*, 7(3):176-183.
10. Atlı Z., Eskin M., Dereboy Ç. (2009) The validity and the reliability of suicide probability scale (SPS) in clinical sample. *J Clin Psy*, 12(3): 111-124.
11. Gürkan, B. (2009).Üniversite öğrencilerinde intihar düşünce ve davranışları ile ilişkili faktörler: yaşamı sürdürme nedenleri ve baş etme yolları. *Türk Psikoloji Yazıları*,12 (24):58-69.
12. Avcı, D., Sabancıoğulları, S., Yılmaz, F.T. (2016). Investigation of the relationship between suicide probability in inpatients and their psychological symptoms and coping strategies. *Neurosciences*,21(4).
13. Pereira, A., Cardoso, F. (2015). Suicidal ideation in university students: prevalence and association with school and gender. *Paideia*, 25(62):299-306.
14. Pompili, M., Innamorati, M., Lester, D., Brunetti, S., Tatarelli, R., Girardi, P. (2007). Gender effects among undergraduates relating to suicide risk, impulsivity, aggression and self-efficacy. *Personality and Individual Differences*, 4(3):2047-2056.
15. Gürkan, B., Dirik, G. (2009). Factors associated with suicidal ideation and behaviors among university students: causes of survival and ways to cope with. *Turk Psychol Articl*,12:58-69
16. Ceyhun, A.G, Ceyhun, B. (2003). Lise ve üniversite öğrencilerinde intihar olasılığının değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri*, 6:217-224.
17. Özmen, D., Dündar, P.E., Çetinkaya, A.Ç., Taşkın, O., Özmen, E. (2008). Lise öğrencilerinde umutsuzluk ve umutsuzluk düzeyini etkileyen etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9:8-15.
18. Yöndem, Z.D., Bahtiyar, M. (2016). Ergenlerde psikolojik dayanıklılık ve stresle baş etme. *International Journal of Social Science*, 45:53-62.
19. Kaya, A., Bozaslan, H., Genç, G. (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*,18: 208-225.
20. Yıldırım, A., Hacıhasanoğlu, R., Karakurt, P., Türkleş, S. (2011). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri ve etkileyen faktörler. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(8):905-921.
21. McAuliffe, C., Corcoran, P., Keeley, H.S., Perry, I.J.(2003). Risk of suicide ideation associated with problem-solving ability and attitudes toward suicidal behavior in university students. *Crisis*, 24(4):160-167.
22. Gustavson, K.A., Alexopoulos, G., Niu, G., McCulloch, C., Meade, T., Areán, P.A. (2016). Problem-solving therapy reduces suicidal ideation in depressed older adults with executive dysfunction. *The American Journal of Geriatric Psychiatry*, 24(1):11-17.